08 listopada 2021

RAK PŁUCA – OBJAWY KLINICZNE, POSTĘPOWANIE DIAGNOSTYCZNE

Rak płuca jest najczęściej występującym nowotworem złośliwym u mężczyzn i drugim co do częstości (zaraz po raku piersi) schorzeniem tego rodzaju pojawiającym się u kobiet.

Przyczyny i czynniki ryzyka

Podstawową przyczyną raka płuc są mutacje dotyczące materiału genetycznego, których efektem są zaburzenia procesów różnicowania i obumierania ludzkich komórek - ich skutkiem są m.in. nadmierne, niekontrolowane podziały komórkowe, które skutkują pojawieniem się u chorego guza płuc.

Czynnikiem najbardziej kojarzonym z rakiem płuc jest palenie papierosów - skojarzenie to jest zdecydowanie słuszne, ponieważ **nawet 85-90% wszystkich zachorowań na nowotwór płuc jest związane z długotrwałym paleniem tytoniu**. Im dana osoba pali przez dłuższy czas i im więcej papierosów dziennie wypala, tym ryzyko wystąpienia u niej raka bardziej narasta. Rak płuc rozwija się jednak nie tylko u palaczy - **zdarza się, że choroba pojawia się u osoby, która nigdy w życiu nie sięgnęła po papierosa**. Wbrew pozorom nie jest to wcale rzadka sytuacja, ponieważ 10 do nawet 15% spośród wszystkich zachorowań na guza płuc to zachorowania u osób niepalących.

Do czynników raka płuc zalicza się nie tylko palenie papierosów, ale i również:

- narażenie na dym papierosowy (czyli tzw. bierne palenie)
- ekspozycję na różne toksyczne substancje, takie jak np. radon, azbest czy inne obecne w powietrzu zanieczyszczenia
- promieniowanie jonizujące
- schorzenia układu oddechowego (takie jak np. przewlekła obturacyjna choroba płuc czy włóknienie płuc)
- obciążenia genetyczne (zwiększone ryzyko wystąpienia raka płuc mają te osoby, w których rodzinach wcześniej występowały u kogoś zachorowania na ten nowotwór)

Pewien związek z ryzykiem zachorowania na nowotwór złośliwy płuc ma również płeć - mężczyźni mają bowiem takie ryzyko nawet 3-krotnie wyższe niż kobiety.

Według Krajowego Rejestru Nowotworów kobiety w Polsce umierają już częściej na raka płuca niż na

Projekt pn. „Centrum wsparcia opiekunów nieformalnych i opieki nad osobami niesamodzielnymi w Miejskim Centrum Opieki w Krakowie" dofinansowany przez Unię Europejską z Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski na lata 2021-2027, w ramach Priorytetu 6. Fundusze Europejskie dla rynku pracy, edukacji i włączenia społecznego, Działania 6.33 Wsparcie usług społecznych w regionie – ZIT

raka piersi, chociaż ten drugi diagnozowany jest ponad dwa razy częściej.

Rak płuc: objawy

Przez długi czas może dawać wyłącznie takie objawy, które będą sugerowały całkowicie inną jednostkę - np. jakąś infekcję układu oddechowego - co jest sytuacją skrajnie niekorzystną, ponieważ może to opóźnić postawienie pacjentowi właściwego rozpoznania.

Wśród objawów, które mogą pojawiać się w przebiegu raka płuc, wymieniane bowiem są:

- kaszel (miewa on różny charakter, zawsze jednak długotrwale utrzymujący się kaszel, niereagujący na leczenie, ale i kaszel o nieznanej przyczynie, powinien stanowić wskazanie do wykluczenia istnienia u chorego nowotworu płuc; w przypadku osób palących papierosy - u których kaszel nie jest rzadkością - niepokoić powinna przede wszystkim zmiana jego charakteru)
- chrypka
- duszność
- ból w klatce piersiowej
- krwioplucie (objaw zawsze wymagający skonsultowania z lekarzem)

W przebiegu raka płuc, zwłaszcza zaawansowanego, pojawiać się mogą również i objawy ogólne, do których zaliczane są przede wszystkim niezamierzona utrata masy ciała oraz znaczne osłabienie, pogorszenie tolerancji wysiłku i utrata apetytu. Rak płuc czasami objawia się bardzo nietypowo - mowa tutaj o tzw. zespołach paranowotworowych, które wynikać mogą z wydzielania przez guza płuc różnych hormonów, cytokin czy też z tego, że zmiana prowadzi do wystąpienia w organizmie reakcji autoimmunologicznej.

Jako przykłady problemów z grupy zespołów paraneoplastycznych, które mogą wynikać z zachorowania na raka płuc, wymienić można takie, jak:

- hiperkalcemia
- zespół nieadekwatnego wydzielania wazopresyny (w skrócie SIADH, od angielskiej nazwy syndrome of inappropiate antidiuretic hormone hypersecretion)
- ektopową produkcję kortykotropiny (ACTH - hormon ten w prawidłowych warunkach wydzielany jest przez przysadkę mózgową)

Czasami guz płuc może z kolei prowadzić do wystąpienia zespołu Hornera, którego objawami są opadnięcie powieki, zwężenie źrenicy i zapadnięcie gałki ocznej do wnętrza oczodołu. Taki problem spotykany bywa u osób, u których rozwinie się tzw. guz Pancoasta, czyli zmiana zlokalizowana w szczytowych partiach płuc (zespół Hornera rozwija się u tych chorych, u których rak

płuc prowadzi do uszkodzenia włókien nerwowych należących do współczulnego układu nerwowego).

Rak płuc: diagnostyka

Wystąpienie objawów, które mogą być związane z rakiem płuc - szczególnie u osoby, która np. ze względu na palenie papierosów jest bardziej narażona na rozwój tej choroby - zawsze wymaga przeprowadzenie diagnostyki, dzięki której choroba zostanie potwierdzona lub wykluczona. Wstępnie przeprowadzane są badania obrazowe: zazwyczaj na początku zlecane jest zdjęcie RTG klatki piersiowej. Dużo jednak dokładniejszym badaniem - zlecanym szczególnie wtedy, gdy w RTG stwierdzone zostaną jakieś nieprawidłowości - jest tomografia komputerowa klatki piersiowej. Wyżej wymienione badania pozwalają stwierdzić istnienie u pacjenta zmian odpowiadających guzowi płuc, nie określają one jednak tego, jakiego dokładnie rodzaju zmiana pojawiła się u niego. Aby się tego dowiedzieć, zlecane mogą być inne jeszcze badania - może to być badanie cytologiczne plwociny, ale i bronchofiberoskopia (podczas której możliwe jest pobranie materiału do badań histopatologicznych).

Ze względu na to, że rak płuc nierzadko stwierdzany jest stosunkowo późno od jego wystąpienia, **u wielu chorych - niestety - w momencie rozpoznania istnieją już przerzuty nowotworu.** Złośliwe zmiany w płucach mogą przerzutować do naprawdę wielu różnych narządów organizmu, bo zarówno do węzłów chłonnych, jak i do mózgu, wątroby czy kości. W celu stwierdzenia, czy nowotwór płuc doprowadził do wystąpienia u chorego przerzutów, zlecane mogą być inne jeszcze niż wymienione wcześniej badania obrazowe, takie jak np. PET czy obrazowanie metodą rezonansu magnetycznego.

Piśmiennictwo:

Interna Szczeklika 2016/17. Mały podręcznik. Wydanie VIII. Medycyna Praktyczna, Kraków 2016.

Źródło zdjęcia: *https://www.canva.com/photos/*

Miejskie Centrum Opieki dla Osób Starszych, Przewlekle Niepełnosprawnych oraz Niesamodzielnych w Krakowie
ul. Wielicka 267, 30-663 Kraków
samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej
tel 12 44-67-500 fax 12 44-67-501
www.mco.krakow.pl mco@mco.krakow.pl

Fundusze Europejskie dla Małopolski | Rzeczpospolita Polska | Dofinansowane przez Unię Europejską | MAŁOPOLSKA

Projekt pn. „Centrum wsparcia opiekunów nieformalnych i opieki nad osobami niesamodzielnymi w Miejskim Centrum Opieki w Krakowie" dofinansowany przez Unię Europejską z Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski na lata 2021-2027, w ramach Priorytetu 6. Fundusze Europejskie dla rynku pracy, edukacji i włączenia społecznego, Działania 6.33 Wsparcie usług społecznych w regionie – ZIT